

KELTAINEN KIRJASTO

Sarah Waters

PAREMPAA VÄKEÄ

KELTAINEN KIRJASTO

SARAH WATERS:

Silmänkääntäjä (2002, suom. 2006)

Yöpartio (2006, suom. 2007)

Vieras kartanossa (2009, suom. 2011)

Parempaa väkeä (2014, suom. 2015)

SARAH WATERS

Parempaa väkeä

Suomentanut

HELENE BÜTZOW

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos *The Paying Guests* ilmestyi Isossa-Britanniassa 2014.

Copyright © Sarah Waters 2014

All rights reserved.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2015

Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-8228-1

*Rakkaudella ja kiitoksin
Judith Murraylle*

Ensimmäinen osa

1

Barberit olivat sanoneet tulevansa kolmelta. Tämä oli kuin odoteltua ennen matkaa, Frances ajatteli. Hän ja hänen äitinsä olivat vilkuilleet kelloa koko aamupäivän kykenemättä rentoutumaan. Puoli kahdelta Frances oli tehnyt huoneissa haikean kierroksen, viimeisen kerran, niin hän ajatteli; sen jälkeen hän oli ollut enenevästi hermostunut, sitten tasaisen lannistunut ja nyt, kun kello lähestyi viittä, hän oli taas täällä, kuunteli omien askeleensa kaikua, ei tuntenut mitään myönteistä niukasti kalustettuja tiloja kohtaan, odotti vain kärsimättömästi, että paris-kunta tulisi, muuttaisi sisään, ja asia olisi sillä selvä.

Hän seiso iikkunan ääressä isoimmassa huoneessa – siinä joka oli ollut vielä vähän aikaa sitten äidin makuuhuone, mutta josta tulisi nyt Barberien olohuone – ja katsoi kadulle. Iltapäivä oli aurinkoinen mutta utuinen. Tuulenpuuskat nostivat tomupilviä jalkakäytävältä ja kadulta. Vastapäisissä, komeissa taloissa oli pyhäpäivän autiutta – mutta toisaalta niin oli kaikkina muinakin päivinä. Kulman takana oli iso hotelli, ja autot ja pirssit ajoivat joskus tätä kautta sinne ja sieltä pois; ihmisiä käveleskeli joskus tänne ikään kuin haukkaamaan raitista ilmaa. Mutta yleisesti ottaen Champion Hill pysytteli omissa oloissaan. Puutarhat olivat isoja, puut reheviä. Ei ikinä arvaisi, Frances ajatteli, että nuhjuinen Camberwell oli vain vähän matkan päässä. Ei ikinä arvaisi, että mailin tai parin päässä täältä pohjoiseen oli Lontoo, elämä, loisto, se kaikki.

Auton ääni sai Francesin kääntämään päätänsä. Jonkin kaup-
piaan tavara-auto tuli tännepäin. Ei kai se voinut olla Barbe-
rien? Frances oli odottanut heidän tulevan kuorma-ajurilla tai
jopa jalkaisin – mutta kyllä vain, pakettiauto pysähtyi jalkakäy-
tävän reunaan jarrut vihlovasti kirskuen, ja nyt hän näki hytissä
istuvien kasvot, jotka olivat kallellaan ja häntä kohti kääntyneet;
autossa olivat kuski ja herra Barber, ja rouva Barber näytti is-
tuvan heidän välissään. Frances, joka tunsi olevansa ansassa ja
näytteillä ikkunan edessä, nosti kättään ja hymyili.

Nyt se sitten tapahtuu, hän sanoi itselleen, hymy yhä kasvoil-
laan. Tämä ei ollutkaan kuin matkan alku; oli kuin olisi tullut
pääteasemalle eikä haluaisi nousta junasta. Frances lähti ikku-
nan luota, meni alakertaan ja huusi käytävästä olohuoneeseen
niin pirteästi kuin pystyi: ”Äiti, nyt he tulivat!”

Kun Frances avasi ulko-oven ja meni verannalle, Barberit oli-
vat jo nousseet autosta ja olivat sen takana purkamassa muut-
tokuormaansa. Heitä auttoi kuljettaja, nuori mies joka oli pu-
keutunut melkein täsmälleen samalla tavalla kuin herra Barber,
pikkutakkiin ja raidalliseen solmioon, hänellä oli samanlaiset
kaidat kasvot ja öljyämätön viikonlopputukka, ja Frances oli
hetken epävarma siitä, kumpi miehistä oli herra Barber. Hän
oli tavannut pariskunnan vain kerran, ja siitä oli melkein kaksi
viikkoa. Oli ollut kostea huhtikuun ilta, ja mies oli tullut suo-
raan töistä sadetakki päällä ja knalli päässä.

Mutta nyt Frances muisti kellanpunaiset viikset ja punerta-
vanvaaleat hiukset. Vaimolla, jonka asu oli ollut edellisellä ker-
ralla hillitty ja huomaamaton, oli nyt päällään röyhelökoristei-
nen hame ja tulipunainen villapaita. Hameen helma päättyi hy-
vinkin kuusi tuumaa nilkkojen yläpuolelle. Villapaita oli pitkä
eikä millään muotoa tyköistuva, mutta näytti silti paljastavan
vartalon muodot. Nainen oli paljain päin, niin kuin miehetkin.
Naisen lyhyt tukka oli kiharretty poskille, mutta singlattu nis-
kasta kuin näppärä musta hattu.

He näyttivät niin nuorilta! Miehet eivät vaikuttaneet poikaisia kummemmilta, vaikka Frances oli päätellyt edellisellä tapamisella, että herra Barberin täytyi olla kahdenkymmenenkuuden tai -seitsemän, suunnilleen samanikäinen kuin hän itse. Rouva Barberin iäksi hän oli arvioinut kaksikymmentäkolme. Enää hän ei ollut varma. Frances meni laatoitetun etupihan yli ja kuuli heidän innostuneet, estottomat äänensä. He olivat vetäneet autosta matka-arkun ja laskeneet sen huterasti maahan; ilmeisesti herra Barberin sormi oli jäänyt sen alle. ”Älä naura!” Frances kuuli miehen huutavan vaimolleen muka närkästyneenä. Frances muisti taas heidän ”hienostuneen” ääntämyksensä, josta kuului opeteltu puhetyyli.

Rouva Barber tarttui miehensä käteen. ”Anna kun katson. Pyh, ei siinä mitään ole.”

Mies nykäisi kätensä takaisin. ”Ei ole vielä. Mutta katsootaanpa vähän ajan päästä. Taivas, miten sattuukin!”

Toinen mies hieroi nenäänsä. ”Hei, katsokaa.” Hän oli nähnyt Francesin portilla. Barberit kääntyivät, tervehtivät Francesia naurunsa jälkimainingeissa – aivan kuin nauru olisi jollakin ikävällä tavalla liittynyt Francesiin.

”No niin, täällähän te nyt olette”, Frances sanoi ja meni heidän luokseen jalkakäytävälle.

Herra Barber vastasi vieläkin melkein nauraen: ”Niin, pi-laamme jo alueen mainetta, kuten huomaatte.”

”Äiti ja minä pidämme siitä huolen.”

Rouva Barber vakavoitui. ”Anteeksi että olemme myöhässä, neiti Wray. Aika tuntui karkaavan käsistä! Ette kai ole odottanut? Ajattelette varmaankin, että olemme tulossa John o’ Groatista tai muusta vastaavasta, eikö niin?”

He olivat tulleet Peckham Ryesta, parin mailin päästä. Frances sanoi: ”Joskus lyhimmät matkat vievät eniten aikaa.”

”Pitää paikkansa”, sanoi herra Barber, ”jos Lilian on mukana. Herra Wismuth ja minä olimme valmiita yhdeltä. Tässä on ys-

täväni Charles Wismuth, joka ystävällisesti järjesti isänsä pakettiauton käyttöömmme.”

”Ettekä olleet valmiita!” huusi rouva Barber, kun herra Wismuth liikahti hymyillen eteenpäin kättelemään Francesia. ”Neiti Wray, he eivät olleet valmiita, vannon sen!”

”Odottelimme lähtövalmiina, kun sinä vielä pengoit hattujasi!”

”Oli miten oli”, Frances sanoi, ”täällä te nyt kuitenkin olette.”

Hänen äänensävyänsä oli ehkä koleahko. Nuoret näyttivät siltä, kuin olisivat saaneet moitteita, ja herra Barber palasi kättään vilkaistuaan pakettiauton taakse. Frances näki hänen olkansa yli, mitä autossa oli: pursuavia matkalaukkuja sikin sokin, tuolin- ja pöydänjalkojen ryteikkö, nyssäköittäin sänkyvaatteita ja pikkumattoja, kannettava gramofoni, rottinkinen lintuhäkki, tekopronssinen tuhkakuppi marmorijalustalla... Ajatus siitä, että nuo tavarat tuotaisiin hänen kotiinsa – ja että pariskunta, joka ei ollut sellainen kuin Frances muisti vaan nuorempi ja räikeämpi, kantaisi ne sisään ja panisi paikoilleen, asettuisi räikeästi taloksi niiden keskelle – ajatus sai Francesin sävähtämään paniikissa. Mitä ihmettä hän oli tehnyt? Hänestä tuntui kuin hän olisi avaamassa ovensa varkaille ja tunkeilijoille.

Mutta mitään ei ollut tehtävissä, jos talo aiottiin pitää pysytyssä. Frances meni päättäväisesti hymyillen lähemmäksi pakettiautoa, tarjoutui auttamaan.

Miehet eivät suostuneet. ”Ei tule kuuloonkaan, neiti Wray.”

”Ei niin, ei tule kuulonkaan”, sanoi rouva Barber. ”Len ja Charlie hoitavat asian. Eikä tässä ole juuri mitään tekemistäkään.” Rouva Barber katsoi ympärillään kasvavaa tavararöykkiötä ja naputti suutaan sormenpäillä.

Frances muisti nyt tuon suun: se oli suu jossa näytti olevan enemmän ulkopuolella kuin sisällä, niin kuin hän asian itselleen muotoili. Suuhun oli sipaistu tänään väriä toisin kuin edellisellä tapaamisella, ja Frances pani merkille, että kulmakarvat

oli nypitty ja muotoiltu. Sellaiset elegantit yksityiskohdat saivat Francesin kaiken lisäksi kiusaantuneeksi, ja hän tunsu itsensä kulmikkaaksi vanhaksiipiiksi tukka ylös kammattuna, paidanhelma korkeavyötäröisen hameen sisään työnnettynä, niin kuin neljän vuoden takainen, sodanaikainen muoti vaati. Hän huomasi, että rouva Barber oli ottanut tarjottimellisen ruukkukasveja ja roikotti rottinkikahvaista kassia hankalasti ranteessaan, ja hän sanoi: ”Antakaa minun ottaa edes tuo laukku.”

”Voi, kyllä se menee tässä!”

”Kyllähän minun jotakin täytyy kantaa.”

Lopulta Frances näki, että herra Wismuth nosti kammottavan tuhkakupin autosta, joten hän otti sen ja kantoi etupihan poikki mennessään avaamaan ovea. Rouva Barber tuli Francesin perässä ja nousi varoen verannalle.

Kynnyksellä hän epäröi, katsoi sylissään olevien saniaisten yli halliin ja hymyili.

”Juuri niin kivaa kuin muistinkin.”

Frances kääntyi. ”Onko teistä?” Hän itse näki vain kaiken villipillisyyden: kolhut ja repeämät joita hän oli paikannut ja peiteltyt; tyhjän kohdan siinä missä oli ollut kaappikello, joka oli jouduttu myymään puoli vuotta sitten; kirkkaana kiiltelevän päivälliskumistimen jota ei ollut käytetty enää vuosikausiin. Hän kääntyi katsomaan rouva Barberia, joka vitkasteli yhä ulkoportilla. ”Teidän on parasta tulla sisään”, Frances sanoi. ”Tämä on nyt teidänkin kotinne.”

Rouva Barberin hartiat kohosivat, hän puri huultaan ja kohoitti kulmakarvojaan jännitystä markkeeraten. Hän astui varoen halliin, toinen korko osui heti mustavalkoisen lattian irtonaiseen laattaan, ja se keinahti. Rouva Barber tirskahti hämillään: ”Jestas!”

Francesin äiti tuli olohuoneen ovelelle. Ehkä hän oli seissyt oven takana ja kerännyt puhtia tulla esiin.

”Tervetuloa, rouva Barber.” Äiti tuli hymyillen lähemmäksi. ”Onpa somia huonekasveja. Sananjalkoja, eikö totta?”

Rouva Barber siirsi tarjotinta ja kassiaan niin, että pystyi ojentamaan kätensä. ”En valitettavasti tiedä.”

”Minusta ne näyttävät sananjaloilta. Ne ovat sieviä. Osasit-teko hyvin perille?”

”Osasimme, mutta anteeksi vain, että olemme myöhässä!”

”Ei se meitä haittaa. Huoneet eivät karkaa minnekään. Nyt laitetaan teetä.”

”Älkää missään tapauksessa nähkö vaivaa meidän takiamme.”

”Täytyyhän teidän saada teetä. Muuttaessa haluaa aina teetä, ja teekannua ei löydy koskaan. Minä hoidan asian sillä aikaa, kun tyttäreni opastaa teidät yläkertaan.” Äiti katsoi tuhkakup-pia epäluuloisesti. ”Sinäkin näköjään autat, Frances.”

”Se tuntui kohtuulliselta, kun rouva Barberilla on kädet täynnä tavaraa.”

”Ette te saa kantaa mitään”, sanoi rouva Barber ja lisäsi taas tirskahtaen: ”Emme odota sellaista!”

Frances meni edeltä portaisiin ajatellen: Kylläpä häntä nau-rattaa!

Ylhäällä isolla tasanteella piti taas pysähtyä. Vasemmanpuo-leinen ovi oli kiinni – sen takana oli Francesin huone, yläkerran ainoa huone joka jäisi hänen ja äidin hallintaan – mutta kaikki muut ovet olivat auki ja iltapäivän aurinko, väriltään vahva kuin kananmunan keltuainen, paistoi kadulle antavien huoneiden läpi melkein portaikkoon asti. Se paljasti maton repeämät, mutta ko-rosti myös regency-tyylisten lankkulattioiden kiiltoa; Frances oli viettänyt sillä viikolla monta työlästä aamupäivää saadakseen ne hohtamaan tumman toffeen värisinä, eikä rouva Barber halun-nut mennä kiillotetulle lattialle korkokengissään. ”Ei se haittaa”, Frances sanoi. ”Pinta tummuu valitettavasti pian.” Mutta rouva Barber vastasi tiukasti: ”En kuitenkaan halua tervellä sitä.” Hän laski kassin ja tarjottimen käsistään ja riisui kenkensä.

Hänen jaloistaan jäi vahattuun pintaan pieniä, kosteita jäl-kiä. Hänellä oli mustat sukat, ja ne olivat tummimmat varpai-

den ja kantapäiden kohdalta, joissa neulosta oli vahvistettu näpärillä kaitaleilla. Frances pysytteli taka-alalla ja katsoi, kuinka rouva Barber meni isoimpaan huoneeseen ja katsoi ympärilleen samalla, valppaalla ja hyväksyväällä tavalla kuin alhaalla hallissa, hymyillen kaikille antiikkisille yksityiskohdille.

”Tämä on ihana huone. Tuntuu jopa isommalta kuin edellisellä kerralla. Len ja minä eksymme täällä. Meillä on ollut vain yksi huone Lenin vanhempien luona. Ja heidän talonsa on – no, se ei ole tällainen.” Hän meni vasemmanpuoleisen ikkunan luo – saman jonka edessä Frances oli seissyt muutama minuutti sitten – ja varjosti kädellä silmiään. ”Ja katsokaa aurinkoa! Viimeksi käydessämme oli pilvistä.”

Frances meni lopulta hänen luokseen. ”Niin, aurinko paistaa parhaiten tähän huoneeseen. Valitettavasti näkymässä ei ole kehumista, vaikka olemme näin korkealla.”

”Näkeehän tästä vähän, tuolta talojen välistä.”

”Niin, talojen välistä. Ja jos katsoo tarkasti etelään – tuonne noin”, Frances sanoi näyttäen kädellä, ”erottaa Crystal Palacen tornit. Pitää mennä lähemmäksi ruutua... Näettekö?”

He seisoivat hetken hyvin lähekkäin, rouva Barber oli muuttaman tuumaan päässä ikkunarudusta, ja hänen hengityksensä sai lasin huurtumaan. Hänen tummien ripsien reunustamat silmänsä hakivat ja pysähtyivät. ”Niinpä onkin!” Hän kuulosti ilahuneelta.

Mutta sitten hän siirtyi taaksepäin, katse vaihtoi suuntaa, ja hänen äänensä muuttui, kävi närkästyneeksi. ”Katsokaa nyt tuota Leniä. Katsokaa, miten hän valittaa. Kyllä osaakin olla onneton!” Rouva Barber koputti ikkunaan, huusi ja viittoili. ”Anna Charlien ottaa se! Tule katsomaan aurinkoa! Aurinkoa. Näetkö? Aurinko!” Rouva Barber laski kätensä. ”Ei hän käsitä. Olkoon. On hurjan hassua nähdä tavaransa tuolla lailla esillä. Kaikki näyttää köyhältä. Kuin basaarissa. Mitä naapurinne mahtavat ajatella, neiti Wray?”

Mitä he tosiaan ajattelivat? Frances osasi jo kuvitella, kuinka teräväkatseinen rouva Dawson oli taistelevinaan salonkinsa ikkunan salvan kanssa. Ja tuolla oli jo herra Lamb kauempaa High Croftista; hän pysähtyi ohimennessään ihmettelemään täyteen ahdettuja matkalaukkuja, kuhmuisia peltiarkkuja, kasseja, koreja ja mattoja, jotka herra Barber ja herra Wismuth olivat käyttäneen syistä pinonneet matalan puutarhamuurin päälle.

Frances näki kummankin miehen nyökkäävän herra Lambille ja kuuli heidän äänensä: ”Hyvää päivää, mitä kuuluu?” Herra Lamb epäröi, ei kyennyt sijoittamaan heitä mielessään mihinkään – ehkä ”klubisolmioiden” raidat saivat hänet ymmälleen.

”Meidän pitäisi mennä auttamaan”, Frances sanoi.

Rouva Barber vastasi: ”Minä menen.”

Mutta kun hän lähti huoneesta, hän menikin viereiseen makuuhuoneeseen. Ja sieltä hän jatkoi viimeiseen huoneeseen, pieneneen perähuoneeseen vastapäätä Francesin huonetta, tasanteen ja portaiden toisella puolella – huoneeseen jota Frances ja hänen äitinsä sanoivat vielä Nellyn ja Mabelin huoneeksi, vaikka Nelly, Mabel tai kukaan muukaan palvelija ei ollut asunut talossa sen jälkeen, kun ammustehtaat hokuttelivat heistä viimeisetkin vuonna 1916. Huoneesta oli nyt tehty keittiö, jossa oli laatikosto ja pesuallas, kaasuväli ja kaasuvalon ja shillingin kolkkoilla toimiva kaasumittari. Frances oli vernissannut seinäpaperin itse, ja lattian hän oli petsannut vahaamisen sijasta. Kaapin ja alumiinipintaisen pöydän hän oli raahannut astianpesuhuoneesta eräänä päivänä, kun äiti ei ollut ollut kotona näkemässä.

Frances oli tehnyt parhaansa saadakseen paikat kuntoon. Mutta nähdessään, kuinka rouva Barber katsasti paikkaa, asettui taloksi, päätti mikä hänen kapineistaan pantaisiin mihinkin, hän tunsu olonsa oudolla tavalla turhaksi – aivan kuin hän olisi muuttunut haamuksi. Hän sanoi väkinäisesti: ”Jos teillä on kaikki mitä tarvitsette, käyn katsomassa, missä vaiheessa tee on. Olen alakerrassa, jos tulee pulmia. Parempi tulla puhumaan mi-

nulle kuin äidilleni ja – ai niin.” Frances vaikenä ja kaiveli taskuun. ”Viisainta antaa nämä nyt ennen kuin unohdan.”

Hän otti esiin talon avaimet: kahdet avaimet kahdessa nauhassa. Vaati ponnistelua luopua niistä, antaa ne todella tuolle naiselle, tuolle työlle – kutakuinkin ventovieraalle, joka oli manattu esiin panemalla ilmoitus South London Pressiin. Rouva Barber otti avaimet ja osoitti eleellään, nyökäyttämällä päätään, arvostavansa hetken merkitystä. Ja hän sanoi yllättävän tahdikkaasti: ”Kiitoksia, neiti Wray. Kiitos että olette laittanut kaiken näin hienoksi. Olen varma, että Leonard ja minä viihdymme täällä. Tatausti viihdymme. Minullakin on tietysti jotain annettavaa teille”, hän sanoi ja pani avaimet kassiinsa. Hän otti sieltä rypistyneen ruskean kirjekuoren.

Siinä oli kahden viikon vuokra. Viisikymmentäkahdeksan shillinkiä: Frances kuuli jo setelien kahinan ja pikkurahojen liikkeitä ja kilahdukset. Hän yritti saada kasvoilleen liikemiesmäisen ilmeen ottaessaan kuoren rouva Barberin kädestä ja työntäessä sen ikään kuin ohimennen taskuunsa – aivan kuin kukaan voisi erehtyä uskomaan, hän ajatteli, että raha oli pelkkä muodollisuus eikä tärkein asia, koko jutun surkea ydin.

Alakerrassa Frances ohitti miehet, jotka kantoivat puuskuhtaen ompelukonetta, ja pujahti oleskeluhuoneeseen vilkaistakseen nopeasti rahoja. Hän avasi kirjekuoren läpän ja – siinä ne olivat niin todellisina, niin käsin kosketeltavina, niin omina, että Frances olisi voinut suudella niitä. Hän taittoi kirjekuoren takaisin taskuun ja likimain hypähteli hallin poikki käytävään ja sieltä keittiöön.

Äiti oli hellan ääressä, nosti vesipannun levyltä hiukan hätäisen oloisesti niin kuin aina, kun hänet jätettiin yksin keittiöön; hän olisi voinut olla vaurioituneen valtamerialuksen matkustaja, joka oli käsketty konehuoneeseen hoitamaan laitteita. Äiti antoi pannun Francesin vakaampaan käteen ja alkoi kerätä teetarvikkeita, otti maitokannun ja sokeriastian. Hän pani tarjot-

timelle kolme kuppia ja lautasta Barbereita ja herra Wismuthia varten, sitten hän empi kaksi lautasta kädessään. Hän puhut-
teli Francesia kuiskaten: ”Pitäisikö meidän juoda heidän kans-
saan, mitä luulet?”

Franceskin oli epävarma. Mikä oli tapana?

No, viis siitä! He olivat nyt saaneet rahat. Frances otti teevadit äidin kädestä. ”Ei, ei lähdetä sille linjalle. Muuten siitä ei tule loppua. Me pysymme olohuoneessa, ja he saavat juoda teensä yläkerrassa. Vien teen kanssa vadillisen pikkuleipiä.” Frances avasi tölkin kannen ja työnsi kätensä sisään.

Hän alkoi kuitenkin taas empiä. Olivatko pikkuleivät aivan välttämättömiä? Hän pani vadille kolme ja laski vadin tekan-
nun viereen – mutta tuli toisiin ajatuksiin ja otti vadin pois.

Mutta sitten hän tuli ajatelleeksi mukavaa rouva Barberia, joka varoi kiillotettua lattiaa, hän ajatteli sukkiin viimeisteltyjä kantapäitä ja nosti vadin takaisin tarjottimelle.

Miehet kulkivat portaita ylös ja alas vielä puoli tuntia, ja jossa-
kin vaiheessa sen jälkeen kuului, kuinka laatikoita ja pakkauksia
liikuteltiin, huonekaluja raahattiin ja työnnettiin, Barberit huu-
telivat toisilleen huoneesta toiseen; kannettavasta gramfonista
pauhasi kerran musiikkia, joka sai Francesin ja hänen äitinsä
katsomaan kauhistuneina toisiinsa. Herra Wismuth lähti kuu-
delta, koputti mennessään olohuoneen oveen, halusi sanoa kohte-
liaasti näkemiin, ja hänen poistuttuaan talo tuntui rauhoittuvan.

Talo oli silti vääjäämättömästi eri talo kuin vielä kaksi tun-
tia sitten. Frances ja hänen äitinsä istuivat kirjoineen korkeiden
ikkunoiden edessä hyödyntääkseen viimeisenkin päivänvalon
– viimeksi kuluneiden vuosien aikana he olivat tottuneet sen
kaltaisiin pieniin säästötoimenpiteisiin. Huone oli pitkä ja kau-
nis, ulottui läpi talon, ja sen jakavaa pariovea pidettiin keväisin
ja kesäisin auki, mutta se sijaitsi juuri Barberien tilojen, heidän
makuuhuoneensa ja keittiönsä alapuolella, ja lukiessaan Frances

huomasi olevansa tietoinen yläkerran pariskunnan läsnäolosta, heidän oudosta läsnäolostaan, samalla tavalla kuin ihminen on tietoinen roskasta silmäkulmassaan. He liikuskelivat jonkin aikaa makuuhuoneessa, Frances kuuli, kuinka laatikoita avattiin ja suljettiin. Mutta sitten jompikumpi heistä meni keittiöön, ja merkityksellisen hiljaisuuden jälkeen kuului kummallista, rahi-sevaa naksahdusta, aivan kuin jonkin metallihirviön mekaanisia nielaisuja. Yksi nielaisu, kaksi nielaisua, kolme nielaisua, neljä: Frances katsoi kummissaan kattoon kunnes tajusi, että he vain syöttivät kolikoita kaasumittariin. Sen jälkeen laskettiin vettä, ja alkoi uusi merkillinen ääni, eräänlainen sykähtely tai nopea huohotus – todennäköisesti sekin tuli mittarista, kun kaasu virtasi sen läpi. Rouva Barber keitti varmasti vettä. Nyt mies tuli hänen luokseen. Kuului puhetta, naurua... Frances huomasi ajattelewansa aivan kuin tavallisista vieraista: no, ainakin he tuntuivat olevan kuin kotonaan.

Sitten hän oivalsi sanojen merkityksen, ja hänen mielialansa laski aavistuksen verran.

Kun Frances oli keittiössä valmistamassa sunnuntain kylmää illallista, pariskunta tuli alas ja koputti oveen, ensin vaimo ja sitten mies: talossa oli ulkokäymälä, ja sinne pääsi takaovesta pihan poikki, mutta ovelle oli mentävä keittiön läpi. He ilmehitivät anteeksipyyttävästi, Franceskin pyysi anteeksi. Hän oletti, että järjestely oli Barbereiden kannalta yhtä kiusallinen kuin heistäkin. Mutta jokainen tapaaminen sai Francesin varmuuden rakoilemaan hiukan enemmän. Jopa viisikymmentäkahdeksan shillinkiä taskussa alkoivat menettää taikavoimaansa; Francesille alkoi valjeta, että hän joutuisi ansaitsemaan ne viimeistä killinkiä myöten. Hän ei ollut yksinkertaisesti valmistautunut siihen, kuinka oudolta tuntui kuulla ja nähdä pariskunnan kulkevan huoneesta toiseen, aivan kuin ne olisivat heidän. Esimerkiksi kun herra Barber palasi pihan perällä käytyään yläkertaan, Frances kuuli hänen pysähtyvän halliin. Hän mietti, mikä

miestä mahtoi viivyttää, ja uskaltautuessaan vilkaisemaan käytävään, hän näki, että tämä seisoj katsomassa tauluja kuin galleriassa. Kumartuessaan katsomaan Riponin katedraalia esittävää teräspiirrosta lähempää herra Barber työnsi kätensä taskuun, otti sieltä tulitikun ja alkoi kaivella hampaitaan.

Frances ei puhunut mistään sellaisesta äidilleen. He kaksi pitivät tiukasti kiinni iltarutiineistaan, pelasivat illallisen jälkeen pari erää backgammonia, joivat kupilliset vetistä kaakaota neljännestä vaille kymmenen ja tekivät sitten iltakierroksensa – pännivät paikalleen, sammuttelivat, pöyhivät, lukitsivat – rauhoituivat sillä tavoin ennen maatamenoaa.

Francesin äiti toivotti ensimmäisenä hyvää yötä. Frances jäi vielä vähäksi aikaa keittiöön, siivoili, tarkisti hellan. Hän kävi käymälässä, kattoi pöydän aamiaista varten, vei maitoastian etupihalle ja ripusti sen portinpieleen. Mutta kun hän meni takaisin sisään ja sääti kaasuvaloa hallissa, hän huomasi valon kajastavan vielä äidin oven alta. Francesilla ei ollut tapana poiketa äidin luona enää sen jälkeen, kun tämä oli mennyt levolle, mutta tänä iltana valokuova vaikutti jollain tapaa kutsuvalta. Frances meni ovelle ja koputti.

”Saanko tulla sisään?”

Äiti istui vuoteessa hiukset nutturalta avattuina ja palmikoi-tuina. Palmikot roikkuivat kuin rispaantuneet köydet: sotaan asti äidin tukka oli ollut ruskea, yhtä puhtaanruskea kuin Francesin, mutta viime vuosien aikana se oli haaltunut ja muuttunut samalla karkeammaksi ja nyt, viisikymmentäviisivuotiaana, äiti oli valkotukkainen kuin vanha nainen; vain kulmakarvat olivat yhä tummat ja selväpiirteiset kauniiden ruskeiden silmien yläpuolella. Hänellä oli sylissään kirja, halpa taskukirja nimeltä Arvoituksia ja pähkinöitä; hän oli yrittänyt keksiä vastauksen akrostikoniin.

Francesin tullessa äiti laski kirjansa ja katsoi häneen lukulasiensa yli.

”Onko kaikki hyvin, Frances?”

”On. Poikkesin vain katsomaan. Jatka rauhassa tehtävääsi.”

”Pyh, tähän on pelkkää roskaa joka auttaa minua nukah-
tamaan.”

Mutta äiti katsoi kuitenkin sivua, ja vastaus varmasti juolahti hänen mieleensä; hän kokeili sanaa, ja huulet liikkuiivat samaa tahtia kynän kanssa. Vuoteen käyttämätön puolisko oli tasainen kuin silyslauta. Frances potkaisi tohvelit jalastaan, kapusi sänkyyn ja asettui makuulle kädet pään takana.

Huone oli vielä kuukausi sitten ollut ruokasali. Frances oli maalannut vanhan punaisen seinäpaperin ja järjestänyt taulut uudelleen, mutta lopputulos oli samanlainen kuin yläkerran keittiössä, ei aivan ensiluokkainen. Francesin silmissä äidin vähät makuuhuoneen kalusteet seisoivat paikoillaan kireinä kuin viihtymättömät vieraat; hän tunsi niiden kaipaavan omia painaumiaan ja tahrojaan yläkerran huoneen lattiassa. Osa vanhoista ruokasalin kalusteista oli pitänyt jättää paikoilleen, koska ne eivät mahtuneet muuallekaan, ja huone vaikutti täyteen ahdetulta, siinä oli vanhuuden ja jossain määrin – vain hiukan – myös sairashuoneen tuntu. Se oli samanlainen huone kuin ne, jotka Frances muisti lapsuusaikaisilta visiiteiltään kivulloisten isotätien luo. Hän ajatteli, että sieltä ei puuttunut muuta kuin yöastian tuoksahdus ja pieni soittokello, jolla kutsuttiin viiksekästä vanhapiikatytärtä.

Frances käänsi mielikuvalle nopeasti selkensä. Yläkerrassa jompikumpi Barbereista kuului menevän heidän olohuoneensa lattian poikki – Frances arvasi kimmoisista reippaista askelista, että kulkija oli herra Barber, rouva liikkui hiljempaa. Frances katsoi kattoon, seurasi askelia katseellaan.

Äiti hänen vieressään vilkaisi ylös. ”Suurten muutosten päivä”, äiti sanoi huokaisten. ”Vieläkö he purkavat muuttokuormaansa? Ovat varmaankin innoissaan. Muistan, että isäsi ja minä olimme aivan samanlaisia kun tulimme tänne ensimmäisen kerran. He

tuntuvat pitävän talosta, vai mitä ajattelet?” Äiti oli madaltanut ääntään. ”Onhan sekin jotain, vai mitä?”

Frances vastasi samanlaisella, melkein salakähmäisellä äänellä. ”Ainakin rouva pitää. Hän näyttää siltä kuin ei jaksaisi uskoa hyvää onneaan. Miehestä en ole niin varma.”

”No, tämä on hieno vanha talo. Ja heidän oma kotinsa: sillä on iso merkitys, kun on juuri mennyt naimisiin.”

”Niin, mutta eiväthän he taida olla vastavihittyjä. Eivätkö he sanoneet olleensa naimisissa kolme vuotta? Menivät kai naimisiin heti sodan jälkeen. Mutta heillä ei ole lapsia.”

Äidin äänensävy muuttui hieman. ”Ei niin.” Yksi ajatus oli selvästi johtanut toiseen, ja hän sanoi hetken kuluttua: ”On sääli, että nykyajan nuoret naiset pitävät velvollisuutenaan käyttää ehostusta.”

Frances otti kirjan ja katsoi sanatehtävää. ”Eikö olekin. Ja kai-ken lisäksi sunnuntaisinkin.”

Frances vaistosi äidin tyynen katseen. ”Älä kuvittele, etten huomaa, milloin pidät minua pilkkanasi.”

Herra Barber nauroi yläkerrassa. Jokin kevyt esine putosi tai heitettiin, ja se pomppi lattialla. Frances jätti tehtävän sikseen. ”Millaisista oloista luulet hänen olevan?”

Äiti oli pannut kirjan kiinni ja siirsi sen pois. ”Kenen?”

Frances nytkäytti leukaansa. ”Rouva B:n. Sanoisin, että hänen isänsä on osastopäällikkönä jossakin. Äiti on ’herttainen’. Levysoittimessa Indian Love Lyrics, ja ehkä hänellä on veli joka pärjää mukavasti kauppalaivastossa. Tytöt käyvät pianotunneilla. Kerran vuodessa tehdään retki Royal Academyyn...” Frances alkoi haukotella. Hän peitti suunsa kämmenselällä ja jatkoi haukotellen: ”Heidän nuoruudessaan on kuitenkin yksi hyvä puoli; he osaavat verrata meitä vain miehen vanhempiin. He eivät ymmärrä, ettei meillä ole aavistustakaan siitä mitä teemme. Kunnan vain esitämme pontevasti vuokraemäntiä, olemme heille vuokraemäntiä.”

Äiti näytti tuskaiselta. ”Sanot sen niin rumasti! Voisit olla Worthingin rouva Seaview.”

”Ei ole mikään häpeä olla vuokraemäntä, ei enää nykyään. Esimerkiksi minä aion nauttia vuokraemännyydestäni.”

”Voisitko mitenkään lakata käyttämästä sitä sanaa!”

Frances hymyili. Äiti nyppi huovan silkkikanttausta ja hänen kasvoilleen alkoi hiipiä aidosti ahdistunut ilme: Frances tiesi, että hän oli jo aivan vähällä sanoa: ”Se särkisi isäkultasi sydämen!” Ja koska Frances ei voinut vielääkään, melkein neljä vuotta isänsä kuoleman jälkeen, ajatella tätä ilman, että halusi kiristellä hampaitaan, kirotta tai loikata pystyyn lyömään jotakin pirstaleiksi, hän vaihtoi nopeasti puheenaihetta. Äiti toimi parissa kolmessa paikallisessa hyväntekeväisyysjärjestössä, ja Frances kysyi niistä. He puhuivat jonkin aikaa lähestyvistä myyjäisistä.

Frances nousi nähtyään, että äidin kasvot olivat kirkastuneet ja olivat enää väsyneet ja vanhat.

”Onko sinulla nyt kaikki mitä tarvitset? Haluatko pikkuleivän siltä varalta, että heräät yöllä?”

Äiti alkoi asettua levolle. ”Ei kiitos, en halua. Mutta voit sammuttaa valon puolestani.”

Äiti nosti palmikot olkapäiltä ja painoi päänsä tyynyyn. Silmälasit olivat painaneet pienet ruhjeen näköiset kuopat nenänselkään. Kun Frances ojensi kätensä kohti lamppua, yläkerrasta kuului taas askelia, ja äidin ruskeat silmät katsoivat kattoon.

”Siellä voisi olla Noel tai John Arthur”, äiti mutisi valon sammuessa.

Totta, Frances ajatteli hetken kuluttua hämärässä hallissa, siellä voisivat olla he, sillä hän haistoi tupakantuoksun ja kuuli tasanteelta eräänlaista miehekästä muminaa ja miehen tohveliaskelia... Yhtäkkiä hänen sydäntään vihlaasi, aivan kuin hän olisi lyönyt polvensa tai kyynärpäänsä. Miten suru saattoi iskeä yllättäen vielä nytkin! Francesin oli pysähdyttävä portaiden juurelle odottamaan, kun suru virtasi hänen lävitseen. Kunpa olisi-

kin niin, hän ajatteli noustessaan portaita – hän ei ollut ajatellut sitä enää ikuisuuksiin – kunpa hän voisikin kääntyä portaissa ja nähdä ylhäällä veljensä – vaikkapa John Arthurin jäntevänä ja poikamaisen näköisenä, John Arthurin joka oli kuin eriskummallinen munkki Jaegerin ruskeassa aamutakissa ja Garden City-sandaaleissaan.

Mutta ylhäällä oli vain herra Barber tupakka suupielessään, paitahihasillaan, hihat käärittyinä; hän sormeili iljettävää kapistusta, jonka oli kaikesta päätellen juuri ripustanut tasanteen seinälle; ilmapuntarin ja vaateharjan yhdistelmää, jonka lakka-pinnassa oli kaamea oranssi vivahdus. Frances pani inhoten merkille, että kauhistuksia oli joka paikassa. Oli kuin jokin jättiläissuu olisi imeskellyt pussillisen kovia karamelleja ja nuolaisut sitten taloa. Äidin entisen makuuhuoneen kauhtunut matto oli kadonnut persialaisten jäljitelmämattojen alle. Kauniin vanhan trymoopeilin päälle oli sidottu vinottain hapsullinen intialainen hartiahuivi. Eräälle seinälle kiinnitetty painokuva näytti lordi Leightonin tyyliseltä klassiselta alastontutkielmalta. Rottinkinen lintuhäkki keinahteli hitaasti nauhassa, joka roikkui kattoon ruuvatussa koukussa; häkin papier-mâché-orrella oli silkistä ja höyhenistä tehty papukaija.

Tasanteen lamppu oli säädetty täydelle teholle ja sähisi kuin vimmoissaan. Frances mietti, oliko pariskunta muistanut, että lasku siitä tuli hänelle ja äidille. Hän kohtasi herra Barberin katseen ja sanoi äänellä, joka sopi heitä ympäröivään kauheaan räikeyteen: ”Saitteko paikat kuntoon?”

Herra Barber otti savukkeen suustaan ja tukahdutti haukotuksen. ”Minulle kyllä riittää tältä päivältä. Tein oman osani kantamalla ne kirotut laatikot sisään. Pyyntäminen jääköön Lillianille. Hän on hulluna kaikkeen sellaiseen. Hän pynttäisi mielellään vaikka koko Englannin.”

Frances ei ollut katsonut herra Barberia kunnolla aikaisemmin. Hän oli vain noteerannut miehen elkeet, hänen ”tyylinsä”

– huvittavan murahtelun – mutta ei mitään kouraantuntuvaakaan, ei mitään varsinaisesti fyysistä. Nyt tasanteen kirkkaassa valossa Frances pani merkille miehen konttoristimaisen siisteyden. Ilman kenkiä hän oli vain tuuman tai pari Francesia pitempi. Hänen vaimonsa oli sanonut häntä ”hinteläksi”, mutta sellaiseksi hän oli aivan liian elinvoimainen. Kasvoihin antoivat ilmettä punaruskea parransänki ja finniä pienet arvet, leuka oli kapea, hampaat hiukan ristikkäin, tukka oli maantien värinen, ripset melkein värittömät. Mutta silmät olivat hyvin siniset, ja jollain tapaa ne tekivät hänestä komean tai melkein komean – joka tapauksessa komeamman kuin Frances oli aikaisemmin huomannut.

Frances käänsi katseensa. ”No niin, taidan mennä nukkumaan.”

Herra Barber tukahdutti taas haukotuksen. ”Olette onnekas! Minusta tuntuu, että Lily somistaa vielä meidän makuuhuonettamme.”

”Sammutin valot alakerrasta. Hallin lamppu on hiukan konsittikas, ja minusta oli parempi hoitaa se itse. Olisi varmaankin pitänyt näyttää teille.”

Herra Barber sanoi avuliaasti: ”Näyttäkää nyt, jos viitsitte.”

”Äiti yrittää nukkua. Hänen huoneensa on heti portaiden vieressä – ”

”Ahaa. Näyttäkää siinä tapauksessa huomenna.”

”Ilman muuta. Mutta alhaalla on nyt valitettavasti pimeää, jos teidän tai rouva Barberin täytyy mennä sinne vielä tänään.”

”Kyllä me osaamme kulkea siellä.”

”Voisitte ehkä ottaa lampun mukaan.”

”Sehän on hyvä ajatus. Tai nyt minä tiedän.” Herra Barber hymyili. ”Lähetän ensin Lilin köyden varassa alas. Jos tulee vaikeuksia hän voi... nykäistä siitä.”

Puhuessaan herra Barber katsoi Francesia ikään kuin leikkilisästi silmiin. Mutta hänen tyylissään oli jotakin, mikä herätti

hiukan levottomuutta. Frances aikaili vastaamisessa, ja herra Barber nosti savukkeensa, käänsi päätään imaistakseen savut ja lakkasi hymyilemästä puhaltaakseen savun toiseen suuntaan, mutta hänen kirkkaansiniset silmänsä olivat nauliutuneet Francesin silmiin.

Sitten herra Barberin elkeet muuttuivat silmänräpäyksessä. Makuuhuoneen ovi avattiin, ja hänen vaimonsa tuli paikalle. Rouva Barber kantoi taulua – Frances pelkäsi, että se oli toinen lordi Leightonin tyylinen alastonkuva – ja sen nähdessään herra Barber oli taas valittavanaan.

”Vieläkö sinä jatkat, hyvä ihminen? Varjelkoon!”

Rouva Barber hymyili Francesille. ”Haluan vain laittaa kaiken nätiksi.”

”Poloinen neiti Wray haluaa jo nukkumaan. Hän tuli valittamaan metelistä.”

Rouva Barberin naama venähti. ”Voi anteeksi, neiti Wray!”

Frances sanoi heti: ”Ette te ole metelöineet. Herra Barber vain kiusoittelee.”

”Tarkoitus oli jättää kaikki huomiseksi. Mutta kun pääsin alkuun, en malttanut lopettaa.”

Tasanne tuntui Francesista sietämättömän ahtaalta nyt, kun he kaikki kolme seisoivat siinä. Pitäisikö heidän vaihtaa muutama kohtelias sananen vastedes joka ilta? ”Tehkää niin kauan kuin on tarpeen”, Frances sanoi teennäisen pirteästi. ”Ainakin – ” Hän lähti omaa oveaan kohti, mutta pysähtyi. ”Muistattehan kuitenkin, että äitini on tuolla alakerrassa?”

”Totta kai”, rouva Barber sanoi. ”Totta kai”, säesti hänen miehensä kuulostaen vilpittömältä.

Frances toivoi, ettei olisi sanonut mitään. ”No, hyvää yötä siten”, hän sanoi kankeasti ja meni omaan huoneeseensa. Hän jätti oven raolleen, sytytti kynttilän ja mennessään panemaan oven kiinni hän näki herra Barberin, joka tuprutteli tupakkaansa ja katsoi tasanteen poikki häneen; sitten mies hymyili ja siirtyi.

Kun ovi oli kiinni, ja avain kääntyi hiljaa lukossa, Francesille tuli parempi olo. Hän potkaisi tohvelit jalastaan, riisui puseron, hameen, alusvaatteet ja sukat... ja avatessaan kureliivinsä nauhoja kuin mikäkin tanakka matami, hän oli viimein oma itsensä. Hän nosti kätensä ylös ja venytteli, katsoi ympärilleen hämärässä huoneessa. Kuinka ihanan levollinen ja puhdas se olikin! Takareunuksella oli kaksi hopeista kynttilänjalkaa eikä mitään muuta. Kirjahylly oli täynnä mutta järjestyksessä, tummalla lattialla oli yksi ainoa erillismatto; seinät olivat vaaleat – Frances oli ottanut seinäpaperin pois ja vetänyt sen tilalle valkoisen liimamaalin. Kehystetyt painokuvatkin olivat tyyniä: japanilainen sisäkuva, Friedrichin maisema jonka erotti vain hämärästi kynttilänvalossa, lumiset vuorenhuiput katosivat violettiin taivaanrantaan.

Frances tunnusteli haukotellen hiusneuloja tukassaan, veti ne pois. Hän kaatoi pesuvatiin vettä, pyyhki pesulapulla kasvot, kaulan ja kainalot; harjasi hampaat, hieroi vaseliinia kasvoihin ja kärsineisiin käsiinsä. Hän oli haistanut koko ajan herra Barberin tupakan tuoksun, ja koska se teki hänen rauhattomaksi, hän avasi yöpöydän laatikon ja otti sieltä savukepaperit ja tupakkarasian. Hän kääri siistin pienen sätkän, sytytti sen kynttilästä, meni sänkyyn ja puhalsi kynttilän sammuksiin. Hänestä oli mukava tupakoida sillä tavalla, alasti viileissä lakanoissa, vain savukkeen punaisena hehkuvan pään valaistessa hänen sormensa.

Tänä iltana huone ei tietenkään ollut aivan pimeä: tasanteen valo tihkui kapeaksi kirkkaaksi puroksi oven alle. Mitä tuolla oven takana puuhattiin? Frances kuuli vaimeaa puhetta. Barberit puhuivat siitä, mihin ripustaisivat sen kaamean kuva, eikö niin? Jos he alkaisivat hakata nauvoja, hänen pitäisi mennä sanomaan. Ja hänen pitäisi mennä sanomaan tasanteen valostakin, jos se jätettäisiin palamaan täydellä teholla. Frances alkoi muotoilla ilmaisuja mielessään.

Anteeksi, että minun on otettava tämä asia puheeksi –
Muistatteko, että meillä oli puhetta – ?

Ehkä me voisimme –
Saattaisi olla parasta jos –
Taisin valitettavasti erehtyä.

Ei, sitä ei voinut ajatellakaan! Se oli nyt liian myöhäistä. Oli – niin, se oli monta vuotta liian myöhäistä.

Lopulta Frances nukkui hyvin. Hän heräsi aamulla kuudelta, kun ensimmäinen tehtaanpilli soi jossakin kaukana. Hän tor-
kahti tunniksi ja havahtui monimutkaisesta unesta vimmaisaa, poraa muistuttavaan ääneen, jota ei heti tunnistanut; hän tajusi hämärästi, että se oli Barbereiden herätyskello. Oli kuin hän olisi vasta hetki sitten kuunnellut vaihteita ääni pariskunnan asettuessa levolle. Nyt hän koki sen käänteisilmiön, kun Barberit alkoivat mumista ja haukotella, hiipivät alakertaan ja sieltä pihalle, kolistelivat keittiössään, keittivät teetä, paistoivat itselleen aamiaista. Frances pakottaui kuuntelemaan tarkasti pekonin jokaista sihahdusta ja pirskahdusta, partakoneen jokaista napautusta allasta vasten. Hänen oli sopeuduttava siihen, sovittava itsensä sen ympärille, uudenlaiseen päivän alkuun.

Frances muisti viisikymmentäkahdeksan shillinkiään. Kun herra Barber kokosi ulkovaatteensa, Frances nousi ja pukeutui vähin äänin. Herra Barber lähti juuri ennen kahdeksaa, ja hänen vaimonsa oli jo mennyt takaisin makuuhuoneeseen; Frances odotteli pari minuuttia, jotta ei vaikuttaisi liian läpinäkyvältä, avasi sitten oven ja meni alas. Hän tyhjensi hellasta tuhkan ja sytytti tulen. Hän meni pihan perälle, tuli takaisin, sanoi äidille huomenta, keitti teetä ja kananmunia. Mutta työskennellessään hän teki koko ajan laskelmia. Kun hän ja äiti olivat syöneet aamiaisen, ja ruokasalin pöytä oli siivottu, hän istuutui tili-
kirjansa ääreen ja kävi läpi laskunipun, joka oli kasvanut tasaisesti viimeksi kuluneen puolen vuoden ajan.

Liha- ja kalakauppiaille oli maksettava iso summa heti, Frances ajatteli. Pesulanpitäjän, leipurin ja hiilikauppiiaan saisi pide-

tyksi loitolla vähemmälläkin. Talon maksut lankeaisivat muutama viikon kuluttua, samoin neljännesvuoden kaasulasku; lasku olisi tavallista isompi, koska siihen sisältyisivät liesi, mittari ja yläkerran asennustyöt. Barberien tulo oli vaatinut muitakin valmisteluja, joista piti vielä maksaa – esimerkiksi lakka ja liima-maali. Frances arvioi, että vuokra näkyisi perheen tilillä tuot-tona vasta kolmen tai neljän kuukauden kuluttua – aikaisin-taan elo- tai syyskuussa.

Elo- tai syyskuu oli joka tapauksessa parempi kuin ei kos-kaan, ja Frances pani tilikirjan pois mieli virkistyneenä. Lei-pomon mies kävi, ja vähän ajan kuluttua tuli lihakaupan asia-poika; Frances pystyi kerrankin ottamaan leivän ja lihan, niin kuin hänellä olisi niihin oikeus eikä niin kuin hän olisi joten-kin sotkeutunut hämäreperäiseen varastettuun tavaraan. Liha oli lampaanniskaa, siitä tehtäisiin myöhemmin pataa. Frances ei ollut todellisuudessa kiinnostunut ruoasta, ei sen valmistami-sesta eikä syömisestäkään, mutta sodan aikana hän oli vastaha-koisesti opetellut laittamaan ruokaa; hän piti käytännön haas-teesta, jossa yksi halpa lihapala oli saatava riittämään moneen eri ruokalajiin. Hän suhtautui samalla tavalla taloustöihin ja piti eniten suhteellisen epätavallisista tehtävistä – hellan kuuraami-sesta, porrasmaton pidikkeiden puhdistamisesta – jotka vaativat suunnittelua, strategiaa, kemikaaleja, erikoisvälineitä.

Suurin osa töistä oli tietenkin väistämättä arkipäiväisempiä. Talo oli pullollaan riesoja, täpötäynnä taululistoja, kipsikoris-teita ja profiloituja lattialistoja, joista oli pyyhittävä pölyt mel-kein päivittäin. Kaikki huonekalut olivat tummaa puuta, ja nekin oli pyyhittävä säännöllisesti. Isällä oli hurahtanut Olde England-tyyliin, joka ei ollut lainkaan sopusoinnussa itse rakennuksen regency-tyylisten yksityiskohtien kanssa, ja jokaisessa sopukassa oli jokin Jaakko I:n aikainen tuoli tai kirstu. Isän eläessä kalus-teita oli sanottu ”isän kokoelmaksi”, ja kun Frances oli hankki-nut niistä arvion vuoden kuluttua isän kuolemasta, kaikki olivat

paljastuneet Viktorian aikaisiksi jäljennöksiksi. Kaappikellon ostanut kauppias oli tarjonnut koko roskasta kolme puntaa. Frances olisi ottanut rahat ilomielin ja toimittanut kirotot kapineet pois, mutta ajatus oli saanut äidin raiteiltaan. ”Olipa niillä arvoa tai ei”, äiti oli sanonut, ”niissä on isäsi sydän.” ”Todennäköisimmin hänen typeryytensä”, Frances oli vastannut sanomatta sitä kuitenkaan ääneen. Niinpä huonekalut olivat jääneet taloon, mikä oli tarkoittanut sitä, että Frances joutui ryömimään monta kertaa viikossa kuin rapu ja pyyhkimään pölyrätillä keikkuvien pöytien kaarevia, koristeltuja jalkoja ja raskastekoisten tuolien kiekhuroita ja vinoneliöitä.

Frances jätti raskaimmat työt niihin aamu- ja iltapäiviin, joi-
n tiesi äidin olevan turvallisesti pois tieltä. Tänäpä oli maanantai, joten Francesilla oli kunnianhimoisia suunnitelmia. Äiti oli maanantaiaamu-
isin käsittelemässä joitakin seurakunnan asioita heidän seurakuntansa kirkkoherran kanssa, ja Frances saattoi hänen poissa ollessaan ”hoitaa” koko alakerran.

Frances aloitti heti, kun ulko-ovi painui kiinni, kääri hihat, si-
toi esiliinan eteensä, suojasi hiukset. Hän siivosi ensimmäiseksi äidin makuuhuoneen, siirtyi sieltä oleskeluhuoneeseen lakaise-
maan ja pyyhkimään pölyjä – tuntui, ettei pölyjen pyyhkimisestä tullut ikinä loppua. Mistä ihmeestä pölyä tuli aina vain? Francesista tuntui, että talon täytyi tuottaa sitä samalla tavalla, kuin ihminen erittää hikeä. Mattoa tai pielusta saattoi hakata haka-
kaamasta päästyään, eikä pöly loppunut koskaan. Ruokasalissa oli astiakaappi, jonka lasiovet olivat tiukasti kiinni, ja silti tava-
rat pölyntyivät ja vaativat pyyhkimistä. Francesin teki joskus mieli ottaa joutavat posliinikupit ja lautaset ja halkaista ne kah-
tia. Kerran hän oli silkkaa turhautumistaan katkaissut pään yh-
deltä omenaposkiselta Staffordshire-figuriinilta: pää oli vieläkin hiukan vinossa hänen hätäisen liimaustyönsä jäljiltä.

Tänäpä hänellä ei ollut halua rikkoa. Hän työskenteli reip-
paasti ja tehokkaasti, vei harjan ja rikkalapion oleskeluhuoneesta

yläkertaan ja lakaisi portaat askelma kerrallaan ylhäältä alas, sen jälkeen hän täytti vesiämpärin, haki polvisuojansa ja alkoi pestä hallin lattiaa. Hän käytti vain viinietikkaa. Saippuasta jäi viuruja mustiin laattoihin. Ensimmäinen pyyhkäisy kostealla oli tärkeä lian irrottamiseksi, mutta tärkein oli toinen kerta, jolloin lattia pyyhittiin kuivaksi puristetulla luutulla yhdellä sulavalla, katkeamattomalla liikkeellä... Kas niin! Jokainen kiiltävä laatta oli ilo silmälle. Kiilto himmensi noin viidessä minuutissa pinnan kuivuessa, mutta kaikkihan himmeni. Tärkeintä oli pystyä nauttimaan kirkkauden hetkistä. Naarmuja ei kannattanut jäädä suremaan. Hän oli nuori, vahva ja terve. Hänellä oli – mitä hänellä oli? Tämän kaltaisia pieniä iloja. Pieniä onnistumisia keittiössä. Savuke päivän päätteeksi. Elokuvat äidin kanssa keskiviikkoisin. Säännölliset kaupunkikäynnit. Hänellä oli silloin tällöin leivottomuuden puuskia; kenelläpä ei olisi. Oli kaipausta, oli intohimoja... mutta ne olivat etupäässä ruumiillisia, eikä hänellä ollut edellisen vuosisadan estoja, jotka olisivat estäneet hoitamasta sellaisia asioita. Oli itse asiassa ällistyttävää, Frances ajatteli siirtäessään polvisuojaa ja ämpäriä ja aloittaessaan uuden laattarivin, oli merkillistä kuinka tyydyttävästi asian saattoi hoitaa keskellä päivääkin, jopa äidin ollessa kotona, vain siten että liivahti pariaksi hassuksi minuutiksi omaan huoneeseen, pitämällä pienen tauon palsternakkaa kuoriessaan tai odotellessaan taikinan kohoamista –

Frances hätkähti liikettä portaiden mutkassa. Hän oli tyystin unohtanut vuokralaiset. Hän katsoi kaiteen pienojen välistä ja näki, että rouva Barber laskeutui epävarmasti alas.

Frances punastui, aivan kuin hänet olisi yllätetty jostakin. Mutta myös rouva Barber punastui. Kello oli jo paljon yli kymmenen, mutta rouva Barber oli yhä aamutakissa; hänellä oli päällään jonkinlainen kiiltävä japanilainen kaapu – Frances oletti, että sitä sanottiin kimonoksi – ja paljaissa jaloissa oli turkkilaiset tohvelit. Hänellä oli mukanaan pyyheliina ja pesu-

pussi. Hän tervehti Francesia, työnsi unessa litistyneen kiekkurakorvan taakse ja kysyi ujosti: ”Voisinkohan mennä kylpyyn?”

”Ai”, Frances vastasi. ”Kyllä toki.”

”Vain jos siitä ei ole vaivaa. Menin takaisin nukkumaan, kun Len lähti töihin ja –”

Frances alkoi nousta. ”Ei siitä ole lainkaan vaivaa. Täytyy vain panna vedenlämmitin päälle. Äiti ja minä emme yleensä pidä sitä päällä päiväsaikaan. Olisi pitänyt sanoa eilen. Pääsettekö siitä? Teidän täytyy hypätä.” Frances siirsi ämpäriä. ”Tässä on kuivaa.”

Rouva Barber oli laskeutunut alemmaksi ja punastui entistä helakammin; hän katsoi ahdistuneena liinaa Francesin päässä, hänen käärittyjä hihojaan, ärtyneitä käsiään ja palvelustytön polvimattoa, jossa näkyivät vielä hänen polviensa painaumat. Frances tunsu ilmeen oikein hyvin – hän oli oikeastaan nähnyt sitä kyllästymiseen asti – sillä se oli samanlainen kuin naapureilla, kauppiailta, äidin ystävillä, kaikilla jotka olivat selviytyneet ihmiskunnan historian pahimmasta sodasta, mutta eivät tuntuneet syystä tai toisesta sulattavan sitä, että näkivät sivistyneen naisen tekevän siivoojan töitä. Frances sanoi kevyesti: ”Muistatteko, kun sanoin, ettei meillä ole palvelijoita? Olin aivan tosissani. Vedän rajan vain pyykkiin; suurin osa menee pesulaan. Mutta hoidan kaiken muun itse. Kevyet ja raskaat työt – laidasta laitaan!”

Rouva Barber hymyili viimeinkin. Mutta kun hän katsoi vielä pesemätöntä lattiaa osaa, hän nolostui toisella tavalla.

”Valitettavasti Len ja minä taisimme aiheuttaa eilen melkoisen siivon. En tullut ajatelleeksi.”

”Voi, nämä laatathan likaantuvat aivan itsestään. Niin kuin kaikki tässä talossa.”

”Tulen pesemään loput lattiasta, kun olen saanut vaatteet päälleni.”

”Ei tule kuuloonkaan. Teillä on omat tilanne hoidettavina. Jos te selviätte ilman palvelijaa, miksi minä en muka selviäisi? Sitä

paitsi hämmästyisitte jos tietäisitte, millainen moppivelho minä olen. – No niin, antakaa minun auttaa.”

Rouva Barber oli nyt portaiden juurella ja näytti selvästi miettivän, mihin uskaltaisi astua. Epäröityään tuskin havaittavasti hän tarttui Francesin ojennettuun käteen, otti siitä tukea ja hyppähti pesemättömälle puolelle. Kimono raottui hänen laskeutuessaan niin, että yöpaita näkyi ja vei ajatukset huolestuttavasti sen peitossa olevaan pyöreämuotoiseen, liikkuvaan, kahlitsematomaan vartaloon.

He menivät yhdessä keittiön läpi apukeittiöön. Amme oli altaan vieressä. Siinä oli vaalentunut puinen kansi, jota Frances käytti valutustasona; Frances nosti sen harjaantuneesti pois ja pani seinää vasten. Amme oli ikivanha ja emaloitu uudelleen monta kertaa, uusimman käsittelyn oli tehnyt Frances, joka ei ollut kovin varma lopputuloksesta; varsinkin tänään pinta toi epämääräisesti mieleen spitaalın. Vulcan-merkkinen vedenlämmitin oli pelottava, vihertävä, niitattu metallikartio, joka seisoi kolmen kaarevan jalan varassa. Se oli varmasti ollut valmistajan paras malli vuode 1870 vaiheilla, mutta nykyään se muistutti alusta, jolla joku Jules Vernen romaanihenkilö voisi matkata kuuhun.

”Valitettavasti se on aika temperamenttinen”, Frances sanoi selittäessään laitteen toimintaa rouva Barberille. ”Kääntäkää tätä hanaa mutta älkää missään nimessä tätä; voisitte räjäyttää meidät taivaan tuuliin. Liekki syttyy tähän.” Frances raapaisi tulitikun. ”Tässä vaiheessa on parasta katsoa sivuun. Isältäni kärventyivät tässä kerran kulmakarvat. – No niin.”

Liekki suhahti osuessaan kaasuun. Sylinteri alkoi tikittää ja kolahdella. Frances katsoi sitä kulmat kurtussa, kädet lanteilla. ”Aikamoinen hirviö. Olen pahoillani, rouva Barber.” Frances katsoi ympärilleen; kiviallasta, kuparitynnyriä nurkassa, ruumis-huonemaista laatoitusta seinissä. ”Toivon teidän takianne, että talo olisi nykyaikaisempi.”

Rouva Barber pudisti päätään. ”Voi, älkää toki sellaista toivoko.” Hän siirsi taas hiuskiehkuran korvan taakse, ja Frances pani merkille korvakorun reiän, pienen painauman korvaledessä. ”Pidän talosta juuri tällaisena. Tällä talolla on historiansa, eikö niin? Ei kaiken tarvitse olla aina nykyaikaista. Eihän misään olisi silloin mitään luonnetta.”

Siinä se taas tuli esiin, Frances ajatteli; tuo herttaisuus, ystävällisyys, tahdikkuuden tuntu. Frances vastasi nauraen: ”Mitä luonteeseen tulee, tällä talolla taitaa valitettavasti olla sitä liikaa-kin. Mutta –” Frances puhui vähemmän nenäkkäästi. ”Hauska kuulla, että pidätte siitä. Oikein hauska kuulla. Minäkin nimitetään pidän, vaikka se tahtookin unohtua. No, lämmittimen ei saa antaa kuumeta juoksuttamatta vettä – muuten ei ole kohta taloa eikä meitä, jotka pidämme siitä! Pärjäätekö nyt? Huutakaa minua, jos liekki sammuu, niin kuin se ikävä kyllä joskus tekee.”

Rouva Barber hymyili niin, että kauniit valkoiset hampaat näkyivät. ”Teen sen. Ja kiitos, neiti Wray.”

Frances jätti rouva Barberin yksin ja lähti jatkamaan lattianpesua. Apukeittiön ovi pantiin kiinni, ja salpa nostettiin hiljaa paikalleen.

Mutta keittiön ja käytävän välinen ovi oli kiilattu auki, ja kun Frances haki riepunsa, hän kuuli hyvin selvästi rouva Barberin kylpyvalmistelut, ketjun kilinän ammetta vasten, veden kohinan ja roiskahtelun. Francesin mielestä vesi tuntui kohisevan pitkään. Hän oli kertonut hätävalheen siitä, kuinka äiti ja hän käyttivät lämmitintä; oli aivan liian kallista käyttää sitä usein, ja he ottivat lämpimän veden useimmiten hellan säiliöstä. He kävivät kylvyssä korkeintaan kerran viikossa, yleensä samassa vedessä. Jos rouva Barber haluaisi kylpeä tuolla tavalla päivittäin, kaasulasku voisi nousta kaksinkertaiseksi.

Lopulta hana pantiin kiinni. Kuului loiskahdus ja kantapäiden raapaisu, kun rouva Barber meni ammeeseen, ja vetinen mätkähdys kertoi hänen laskeutuneen kokonaan veteen. Sen

jälkeen seurasi hiljaisuus, jonka katkaisu vain hanan satunnainen, kaikuva pisarointi.

Äänet herättivät levottomuutta samalla tavalla kuin raottunut kimono; kaikkein hermostuttavinta oli hiljaisuus. Istuessaan vähän aikaa sitten pöytänsä ääressä Frances oli ajatellut vuokralaisiaan puhtaasti taloudellisin termein – kuin kahtena isona vaappuvana shillinkinä. Mutta tätä vuokralaisten pitäminen todellisuudessa tarkoitti, Frances ajatteli kontatessaan takaperin laattalattian yli: tätä merkillistä vieraiden ihmisten läheisyyttä, tätä paljasta hetkeä, jolloin hänen ja alastoman rouva Barberin välissä oli vain kaistale keittiötä ja apukeittiön ohut ovi. Francesin mieleen nousi kuva täyteläisestä vartalosta, joka puneh-tui lämmössä.

Frances korjasi asentoaan matolla, tarttui riepuun ja hankasi pontevasti lattiaa.

Kosteus helmeili apukeittiön seinillä vielä lounasaikaan, kun äiti palasi kotiin. Frances kertoi rouva Barberin kylpemisestä, ja äiti näytti järkyttyneeltä.

”Kymmeneltäkö? Aamutakissa? Oletko nyt aivan varma?”

”Täysin varma. Satiinisessa aamutakissa kaiken lisäksi. Eikö ollutkin onnekasta, että sinä menit kirkkoherran luo sen sijaan, että hän olisi tullut tänne?”

Äiti kalpeni, mutta ei vastannut.

He söivät lounaan – kuorrutettua kukkakaalia – ja menivät yhdessä oleskeluhuoneeseen. Rouva Wray teki muistiinpanoja seurakunnan uutiskirjettä varten. Frances alkoi korjata parsitavien koriin pantuja vaatteita, ja hänellä oli Times nojatuolin käsinojalla. Mitä uutta maailmassa oli tapahtunut? Hän käänteli painomusteisia sivuja. Tavallista vastenmielistä tarinaa. Horatio Bottomley joutuisi oikeuteen kavallettuaan neljännesmiljoonan julkisia varoja. Muuan parlamentin jäsen ehdotti kokaiini-kauppiaiden ruoskimista. Ranskalaiset ampuivat syyrialaisia, kii-

nalaiset ampuivat toisiaan, Dublinissa pidetty rauhankonferenssi oli päättynyt tuloksettomasti, Belfastissa oli taas tehty murhia... Mutta Walesin prinssi näytti hilpeältä kalastusmatkallaan Japanissa, ja Carisbrooken markiisitar järjesti tanssiaiset tukeakseen Köyhien ystäviä. Mikäpä siinä sitten, Frances ajatteli. Hän inhosi Timesia. Heillä ei kuitenkaan ollut varaa tilata toistakin, vähemmän konservatiivista sanomalehteä. Ja oli miten oli, uutisten lukeminen oli nykyään masentavaa. Francesin sodan leimamassa nuoruudessa uutiset olivat antaneet hänelle puhtia, ne olivat saaneet hänet kirjoittamaan kirjeitä, osallistumaan kokouksiin. Nyt maailma tuntui muuttuneen niin mutkikkaaksi, ettei sen ongelmiin ollut ratkaisuja. Oli vain erilaisten intressiristiriitujen kaaos, ja kaikki täytti Francesin turhuuden tunteella. Hän pani sanomalehden pois. Hän repisi sen huomenna, panisi roskeen ja sytykkeiksi.

Talossa oli sentään hiljaista; se oli melkein oma vanha itsensä. Aikaisemmin oli kuulunut tömähdyksiä ja narahduksia rouva Barberin siirrellessä taas huonekaluja, mutta nyt hän oli varmasti olohuoneessaan – mitä tekemässä? Oliko hän yhä kimonossaan? Frances jotenkin toivoi sitä.

Tekipä rouva Barber mitä tahansa, äänettämyys jatkui teeajan ohi. Hän havahtui toimimaan vasta vähän ennen kuutta, jolloin hän alkoi säntäillä edestakaisin aivan kuin olisi siivonnut vimmatusti, ja sen jälkeen pienestä keittiöstä kantautui kattiloiden ja pannujen kalinaa. Puolta tuntia myöhemmin Frances oli omassa keittiössään valmistamassa illallista ja hätkähti kuullessaan, kuinka ulko-oven lukko rapisi jonkun tullessa sisään. Se oli tietysti herra Barber, joka palasi töistä. Tällä kerralla hän kuulosti aivan Francesin isältä laahatessaan jalkojaan matolla.

Herra Barber nousi väsyneesti portaat ja haukotteli kuuluvasti ylhäällä, mutta kun Frances viiden minuutin kuluttua keräsi perunankuoria pöydältä, hän kuuli miehen tulevan taas alas. Tohvelit narahtelivat käytävässä ja sitten: ”Kop, kop, neiti Wray!”

Herra Barberin kasvot ilmestyivät oviaukkoon. ”Sopiiko, että menen tästä läpi?”

Herra Barber oli öljynnyt tukkansa päänmyötäiseksi ja näytti vanhemmalta kuin edellisellä päivänä. Punainen viiru otsassa oli varmasti knallin painama. Käymälästä tultuaan herra Barber viivytteli hetken pihalla: Frances näki keittiön ikkunasta, kuinka herra Barber pohdiskeli, menisikö puhuttelemaan äitiä, joka leikkasi parsaa kauempana puutarhassa. Hän päätti olla menemättä ja palasi sisään, mutta pysähtyi kuitenkin katsomaan tiiliseinää tai ikkunanpokia ja tutkimaan halkeamaa tai lohkeamaa portaissa.

”Miten hurisee, neiti Wray?” herra Barber kysyi keittiössä. Frances ymmärsi, ettei rupattelutuokiota voinut välttää. Mutta ehkä hänen pitäisikin tutustua vuokralaiseensa.

”Oikein hyvin, kiitos. Entä itsellenne? Miten päivä meni?”

Herra Barber nyhti tiukkaa työkaulustaan. ”Sitä tavallista vain.”

”Tarkoittaako se vaikeaa?”

”No, jokainen päivä on vaikea, jos on sellainen pomo kuin minulla. Tunnette varmasti tyypin: sen sortin kaveri, joka antaa sarakkeen lukuja laskettavaksi yhteen, ja jos tulos ei sovi hänelle, laskija saa syyn niskaansa!” Herra Barber nosti leukaansa raapiakseen kaulaansa, katsoi Francesia koko ajan silmiin. ”Kuulemma hienostokoulun kasvatti. Olisi luullut, että sellaiset veikot tietävätkin jotain, vai mitä?”

Miksi herra Barber sanoi niin? Hän oli ehkä arvannut, että Francesin veljet – mutta eihän hän voinut tietää mitään veljistä, Frances muistutti itselleen, vaikka nukkuikin vaimonsa kanssa veljien entisessä huoneessa. Frances sanoi herra Barberin sävyä tavoitellen: ”Kuulemani mukaan sellaiset miehet ovat yliarvostettuja. Tehän olette vakuutusosalalla, niinhän te kai sanoitte?”

”Pitää paikkansa. Syntieni tähden!”

”Mitä te tarkasti ottaen teette?”

”Minäkö? Olen elämän arviomies. Asiamiehiltä tulee vakuutushakemuksia. Minä toimitan ne edelleen lääkärille, ja päätän hänen lausuntonsa perusteella, onko vakuutettavan elämä hyvä, huono vai yhdentekevä.”

”Hyvä, huono tai yhdentekevä”, Frances toisti kiinnostuneena. ”Kuulostaa Pyhäältä Pietarilta.”

”Pietarilta!” herra Barber nauroi. ”Hyvin sanottu! Oikein nokkelaa, neiti Wray. Kerron sen työtovereilleni Pearlissa.”

Kun herra Barberin nauru oli laantunut, Frances odotti hänen lähtevän. Heidän pieni keskustelunsa tuntui kuitenkin vain tehneen herra Barberin entistä seurallisemmaksi: hän siirtyi apukeittiön ovelle ja jäi siihen nojailemaan. Vaikutti siltä, että hänestä oli mukava katsoa Francesia työn touhussa. Herra Barber mittaili Francesia sinisillä silmillään ja tuntui panevan merkille kaiken: esiliinan, höyryssä kihartuneen tukan, kääriytyt hihat, tulipunaiset rystyset.

Frances alkoi hienontaa minttua kastikkeeseen. Herra Barber kysyi, oliko minttu peräisin omasta puutarhasta. Kyllä vain, Frances vastasi, ja herra Barber nyökäytti päätään ikkunaan päin. ”Katsoin juuri ympärilleni tuolla ulkona. Melkoisen iso puutarha. Ja te ja äitinne hoidatte sen aivan yksin, vai kuinka?”

”No, pyydämme miehen tekemään raskaimmat työt, kun –” Kun meillä on rahaa, Frances ajatteli. ”Kun ne on hoidettava. Kirkkoherran poika käy leikkaamassa nurmikon. Kaikessa muussa pärjäämme omin neuvoin.”

Se ei ollut aivan totta. Äiti antoi oman ylhäisen panoksensa kitkemiseen ja leikkaamiseen. Francesille puutarhanhoito oli vain taloustyötä ulkoilmassa; siitä hän oli jo saanut tarpeekseen. Sen seurauksena puutarha, joka oli ollut joskus – isän aikoina – hieno, muuttui vuosi vuodelta muodottomammaksi, masentavammaksi ja ränsistyneemmäksi. Herra Barber sanoi: ”Auttaisin mielelläni puutarhassa – sanokaa vain. Auttelen kotona isäänikin. Hänen puutarhansa ei kyllä ole puoltakaan tuosta. Ei

edes neljänestä. Ukko on saanut siitä silti paljon irti. Kasvattaa jopa kurkkuja lavassa. Ne ovatkin komeita – näin pitkiä!” Herra Barber levitti käsiään ja näytti kokoa. ”Oletteko koskaan ajatellut kurkkua, neiti Wray?”

”No tuota –”

”Tarkoitin siis kurkun kasvattamista.”

Sisältyikö siihen jokin vihjaus? Frances ei oikein uskonut. Mutta herra Barberin katse oli vilkas aivan kuten edellisenä iltana, ja hänen elkeissään oli samalla tavalla jotakin hermostuttavaa, mikä sai Francesin ounastelemaan, että mies teki hänestä pilaa, yritti ehkä saada hänet punastumaan.

Frances ei vastannut vaan kääntyi ottamaan viinietikan ja soakerin minttua varten, ja kun kastike oli valmiiksi sekoitettuna kulhossa, hän otti padan uunista, kokeili lihan kypsyyttä veitsellä ja pysytteli selin herra Barberiin niin kauan, että tämä ymmärsi vihjeen ja lähti ovenpielestä. Francesista näytti, että herra Barber hymyili lähtiessään keittiöstä. Hän kuului viheltelevän käytävässä, ja melodia oli jokseenkin läpitunkeva. Kappale oli jokin hilpeä iskelmä, ja kesti hetken ennen Frances muisti, että sen nimi oli Hold Your Hand Out, Naughty Boy. Vihellys hiiptui herra Barberin noustessa yläkertaan, mutta muutaman minuutin kuluttua Frances huomasi viheltävänsä samaa kappaletta. Hän lopetti heti, mutta iskelmä oli kuin itsepintainen haju jonka herra Barber oli jättänyt jälkeensä: kirottu laulu kummitteli Francesin mielessä koko illan, tekipä hän mitä hyvänsä.

SARAH WATERS (s. 1966) on brittiläinen kirjailija, joka mukaansatempaavissa romaaneissaan kuvaa ihmisiä historian taitekohdissa rohkeasti ja ymmärtäen. Watersin edellinen romaani *Vieras kartanossa* sai kirjabloggareilta vuoden parhaan käännöskirjan palkinnon. Kaikki hänen aiemmin suomenetut romaaninsa ovat olleet arvostetun Man Booker -palkinnon ehdokkaina.

Parempaa väkeä on mehukas, yllätyksiä tarjoava romaani, jossa rikos ja kielletty rakkaus kietoutuvat yhteen 1920-luvun Lontoossa. Frances Wrayn ja hänen äitinsä on varojen huvetessa otettava yläkerran huoneisiin vuokralaisia. Vuokralaiset tuovat taloon gramofonimusiikkia, väriä ja hauskanpitoa. Tavallinen elämä roihahtaa yhtäkkiä täyteen intohimoa ja vaaraa.

”Yksinkertaisesti nerokas.” JACQUELINE WILSON, SUNDAY TIMES

”Tämän romaanin kirjoittaminen on varmasti vaatinut valtavasti työtä, mutta siihen uppoutuminen on helppoa kuin mikä!”

LIONEL SHRIVER, NEW STATESMAN

Päällys: Tuija Kuusela

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789513 182281	
	84.2 ISBN 978-951-31-8228-1	